

RESPONSE STRATEGIES FOR LECTURERS TO ENGAGE WITH CHATGPT TO ENSURE EDUCATIONAL QUALITY: A PERSPECTIVE FROM EDUCATIONAL MANAGEMENT

Nguyen Thanh Tu^{*1}, Pham Minh Thuy²

* Corresponding author
Email: tunt@vnu.edu.vn

¹ Vietnam National University, Hanoi,
University of Education
144 Xuan Thuy street, Cau Giay ward,
Ha Noi City, Vietnam

² Email: phamminhthuy78@gmail.com
Thai Nguyen University of Education
20 Luong Ngoc Quyen, Phan Dinh Phung ward,
Thai Nguyen province, Vietnam

Received: 25/7/2025
Revised: 25/8/2025
Accepted: 10/9/2025
Published: 15/12/2025

Abstract: The rapid development of artificial intelligence, particularly large language models such as ChatGPT, is creating profound changes in the field of education. ChatGPT not only supports students in the self-study process but also poses challenges to the roles, teaching methods, and assessment activities of lecturers, as well as to educational management in ensuring teaching quality. Based on qualitative research methods through secondary document analysis, this study explores the increasingly expanding role of ChatGPT in the context of higher education, which is strongly adapting to the technological era. The study also highlights the opportunities and challenges associated with integrating ChatGPT into the educational environment, particularly strategies to effectively manage its use and ensure the quality of education.

Keywords: ChatGPT, response strategies, lecturers, students, educational management.

CHIẾN LƯỢC ỨNG PHÓ CHO GIẢNG VIÊN ĐỐI VỚI CHATGPT NHẪM ĐẢM BẢO CHẤT LƯỢNG GIÁO DỤC: GÓC NHÌN TỪ QUẢN LÝ GIÁO DỤC

Nguyễn Thanh Tú^{*1}, Phạm Minh Thùy²

* Tác giả liên hệ
Email: tunt@vnu.edu.vn

¹ Trường Đại học Giáo dục - Đại học Quốc gia Hà Nội
144 Xuân Thủy, phường Cầu Giấy,
Hà Nội, Việt Nam

² Email: phamminhthuy78@gmail.com
Trường Đại học Sư phạm - Đại học Thái Nguyên
20 Lương Ngọc Quyến, phường Phan Đình Phùng,
tỉnh Thái Nguyên, Việt Nam

Nhận bài: 25/7/2025
Chỉnh sửa xong: 25/8/2025
Chấp nhận đăng: 10/9/2025
Xuất bản: 15/12/2025

Tóm tắt: Sự phát triển nhanh chóng của trí tuệ nhân tạo, đặc biệt là các mô hình ngôn ngữ lớn như ChatGPT, đang tạo ra những chuyển biến sâu sắc trong lĩnh vực giáo dục. ChatGPT không chỉ hỗ trợ sinh viên trong quá trình tự học mà còn đặt ra nhiều thách thức đối với vai trò, phương pháp giảng dạy và hoạt động đánh giá của giảng viên, cũng là đặt ra thách thức không nhỏ cho công tác quản lý giáo dục nhằm đảm bảo chất lượng dạy học. Dựa trên phương pháp nghiên cứu định tính thông qua phân tích các tài liệu thứ cấp, nghiên cứu này khám phá vai trò ngày càng mở rộng của ChatGPT trong bối cảnh giáo dục đại học đang thích ứng mạnh mẽ trong thời đại công nghệ. Nghiên cứu đồng thời chỉ ra các cơ hội và thách thức khi tích hợp ChatGPT vào môi trường giáo dục, đặc biệt là các chiến lược ứng phó cho họ để kiểm soát hoạt động sử dụng ChatGPT có hiệu quả nhằm đảm bảo chất lượng giáo dục.

Từ khóa: ChatGPT, chiến lược ứng phó, giảng viên, người học, quản lý giáo dục.

1. Đặt vấn đề

Trong những năm gần đây, sự phát triển nhanh chóng của công nghệ trí tuệ nhân tạo đã tạo ra những chuyển biến sâu sắc trong nhiều lĩnh vực, đặc biệt là giáo dục. Nổi bật trong số đó là sự xuất hiện của ChatGPT - một mô hình ngôn ngữ lớn do phòng nghiên cứu trí tuệ nhân tạo OpenAI của Hoa Kỳ phát triển, có khả năng xử lý ngôn ngữ tự nhiên và tạo lập văn bản theo ngữ cảnh một cách thông minh. Sự ra đời của ChatGPT đã trở thành một công

cụ tiềm năng để cải thiện quá trình học tập và hỗ trợ giảng dạy (Clarizia và cộng sự, 2018). Với khả năng cung cấp nội dung học tập phong phú, khả năng tạo ra các phản hồi mạch lạc và phù hợp với ngữ cảnh (Dwivedi và cộng sự, 2023), giải thích khái niệm, hỗ trợ lập luận và viết văn bản, ChatGPT đã nhanh chóng trở thành công cụ học tập quen thuộc của học sinh, sinh viên (Nguyễn Phúc Quân, 2023). ChatGPT không chỉ mang lại lợi ích về mặt tiếp cận thông tin,

mà còn đặt ra những thách thức lớn đối với phương pháp giảng dạy truyền thống. Sinh viên có thể sử dụng ChatGPT để làm bài tập, soạn thảo nội dung hoặc trả lời các câu hỏi học thuật mà không cần tham gia vào quá trình tư duy sâu sắc. Điều này dẫn đến lo ngại về việc họ trở nên thụ động, lệ thuộc vào công cụ, làm suy giảm vai trò của giảng viên trong việc định hướng và phát triển năng lực tư duy độc lập của người học. Trong bối cảnh đó, việc nghiên cứu các chiến lược ứng phó phù hợp của giảng viên từ góc độ quản lý giáo dục là yêu cầu cấp thiết để duy trì và nâng cao chất lượng dạy học.

Tại Việt Nam, nhận thức được vai trò trọng yếu của trí tuệ nhân tạo trong cuộc Cách mạng công nghiệp 4.0, Chính phủ đã sớm ban hành các chính sách định hướng phát triển công nghệ AI. Năm 2020, Thủ tướng Chính phủ ban hành quyết định danh mục công nghệ ưu tiên nghiên cứu và ứng dụng, trong đó AI được xếp hàng đầu (Chính phủ, 2020). Năm 2021, Bộ Khoa học và Công nghệ tiếp tục triển khai “Chiến lược quốc gia về nghiên cứu, phát triển và ứng dụng trí tuệ nhân tạo đến năm 2030”, tập trung xây dựng nguồn nhân lực chất lượng cao và hạ tầng dữ liệu lớn phục vụ AI (Bộ Khoa học và Công nghệ, 2021). Những chính sách này thể hiện quyết tâm của Việt Nam trong việc tích hợp công nghệ vào mọi lĩnh vực, đặc biệt là giáo dục.

Thay vì chỉ nhìn nhận ChatGPT như một mối đe dọa đối với tính trung thực trong học thuật hay sự chủ động của người học, nhiều nhà nghiên cứu và các nhà quản lý giáo dục đã đặt ra vấn đề cần tái định hình phương pháp giảng dạy và đánh giá, đồng thời tận dụng ChatGPT như một công cụ hỗ trợ sáng tạo, phản biện và cá nhân hóa việc học. Những điều này đòi hỏi giảng viên và nhà quản lý không chỉ hiểu biết sâu sắc về công nghệ mới mà còn phải có chiến lược sư phạm thích ứng linh hoạt và hiệu quả. Các chiến lược này bao gồm việc điều chỉnh mục tiêu học tập, thiết kế hoạt động giảng dạy mang tính khám phá, phát triển kỹ năng tư duy phản biện và phát triển hệ thống đánh giá phù hợp với bối cảnh mới. Từ góc độ quản lý giáo dục, bài viết này sẽ phân tích chiến lược ứng phó với ChatGPT một cách toàn diện, linh hoạt và có tầm nhìn là yêu cầu cấp thiết để không chỉ giảm thiểu các rủi ro mà còn khai thác hiệu quả tiềm năng của công nghệ này, qua đó thúc đẩy quá trình đổi mới căn bản và toàn diện giáo dục.

2. Phương pháp nghiên cứu

Nghiên cứu này sử dụng phương pháp nghiên cứu định tính, dựa trên việc phân tích dữ liệu thứ cấp nhằm khám phá, tổng hợp và lý giải về nội dung nghiên cứu. Phương pháp này không tiến hành khảo sát thực địa mà tập trung vào khai thác và phân tích thông tin từ các nguồn tài liệu đã công bố. Các dữ liệu được thu thập từ các nguồn thứ cấp đáng tin cậy, bao gồm: Các bài viết học thuật, nghiên cứu khoa học, sách chuyên khảo trong lĩnh vực công nghệ giáo dục, sư phạm và trí tuệ nhân tạo; các bài báo chí chính thống và các trang tin giáo dục có nội dung phân tích tác động của ChatGPT; các báo cáo, tài liệu hướng dẫn của các tổ chức giáo dục hoặc các trường đại học liên quan đến việc ứng phó với AI trong dạy học và các ý kiến thảo luận chuyên môn trên diễn đàn nghề nghiệp và các kênh truyền thông chuyên sâu về giáo dục.

3. Kết quả nghiên cứu

3.1. Nguồn gốc của ChatGPT

Năm 2015, OpenAI được thành lập với mục đích chuyên nghiên cứu về trí tuệ nhân tạo (AI) nói chung. Họ coi các mô hình ngôn ngữ lớn không chỉ phục vụ riêng một số nhóm hay doanh nghiệp mà sẽ có lợi cho cả nhân loại, “có thể là công nghệ mạnh mẽ nhất mà nhân loại từng phát minh” (Trautman, 2024). Tháng 6 năm 2018, công ti đã ra mắt GPT-1, có thể thực hiện tính toán và đào tạo dữ liệu song song với khối lượng tham số là 117 triệu. Đến tháng 2 năm 2019, công ti đã ra mắt GPT-2 mang cốt lõi như GPT-1, nhưng sử dụng nhiều bộ giải mã biến áp hơn và kho dữ liệu đào tạo lớn hơn, với khối lượng tham số là 1,5 tỉ. Tháng 5 năm 2020, GPT-3 đã được ra mắt, bổ sung thêm tính năng học tăng cường từ phản hồi của con người và áp dụng chiến lược mới để đào tạo thông minh có hệ thống (Wang và cộng sự, 2023). Việc sử dụng công nghệ này giúp giảm thiểu sự thiếu chính xác và mất an toàn do việc hoàn toàn dựa vào các văn bản hiện có (OpenAI, 2022). Kích thước tham số của nó đã tăng gấp rất nhiều lần so với GPT-2, đạt tới 175 tỉ. Tháng 11 năm 2020, ChatGPT, một sản phẩm được điều chỉnh từ GPT-3.5, đã được ra mắt và trở thành tâm điểm chú ý trong nhiều ngành công nghiệp khác nhau. Nó được huấn luyện để tạo ra các cuộc hội thoại tự nhiên, linh hoạt và có tính tương tác cao (Junghwan Kim và cộng sự, 2024). Vào ngày 02 tháng 3 năm 2023, OpenAI tiếp tục giới thiệu ChatGPT sử dụng mô hình GPT-4, với nhiều cải tiến về độ chính xác, khả năng suy luận và hiểu ngữ cảnh

phức tạp. Từ đây, ChatGPT đã mở API của mình ra bên ngoài, nhanh chóng trở thành công cụ phổ biến trên toàn cầu. Điều này có nghĩa là tất cả người dùng đều có thể tích hợp ChatGPT vào các ứng dụng và sản phẩm khác với chi phí thấp hơn.

ChatGPT (ChatGenerativePretrainedThreadformer) là một thành tựu trong lĩnh vực xử lý ngôn ngữ tự nhiên. Nó sử dụng cấu trúc threadformer và mô hình đào tạo lập trình và hồi quy tự động, đạt được tiến bộ quan trọng trong việc hiểu ngôn ngữ con người. ChatGPT về cơ bản là một mô hình robot đàm thoại, có khả năng truy xuất thông tin nhanh, xử lý giọng nói tự nhiên, tạo văn bản và các khả năng khác. ChatGPT còn có thể viết thơ, vượt qua các kì thi luật và lập trình máy tính nên đã thu hút sự chú ý trên toàn thế giới (Giannakopoulos và cộng sự, 2023).

Trong lĩnh vực giáo dục, NetEase Youdao, iFLYTEK và TAL Education Group đã bắt đầu sử dụng sản phẩm này để định hình lĩnh vực giáo dục trực tuyến (Vaswani, 2017). Trong đó, iFLYTEK đã khởi động một dự án nghiên cứu đặc biệt về các mô hình trí thông minh nhận thức lớn giống như ChatGPT. Trong số đó, iFLYTEK AI Learning Machine được ra mắt vào tháng 5 và hứa hẹn sẽ trở thành sản phẩm đầu tiên của công ty sử dụng công nghệ giống như ChatGPT.

3.2. Ưu điểm và hạn chế của ChatGPT

3.2.1. Ưu điểm

Bản chất của ChatGPT không chỉ là một hệ thống phản hồi ngôn ngữ tự động, mà là sản phẩm của kiến trúc học sâu Transformer, có khả năng mô phỏng đối thoại con người, tạo văn bản mạch lạc, có ngữ cảnh và mang tính tương tác cao (Zaman, 2023). Với khả năng tạo sinh nội dung văn bản tức thời, ChatGPT mở ra nhiều tiềm năng mới trong việc tái cấu trúc hoạt động dạy học theo hướng cá nhân hóa và linh hoạt. Trong thực tiễn giáo dục, ChatGPT đã và đang được ứng dụng rộng rãi ở nhiều quốc gia vì các ưu điểm của nó. Cụ thể là:

a. Thúc đẩy chuyển đổi số trong giáo dục

Sự xuất hiện và phổ biến nhanh chóng của các sản phẩm ChatGPT khẳng định tầm quan trọng và tính cấp thiết của chuyển đổi số trong giáo dục. Trước tiên, một lượng lớn tài nguyên có chất lượng là điều kiện tiên quyết cho giáo dục số. ChatGPT giúp các trường quản lí, phân bổ và sử dụng các nguồn lực giáo dục hiệu quả hơn, phân tích lại và tối ưu hóa

các nguồn lực giáo dục. Ngoài ra, sự xuất hiện của các sản phẩm trí tuệ nhân tạo như ChatGPT đã buộc ngành Giáo dục phải thiết lập một hệ sinh thái giáo dục hiện đại có thể tích hợp với công nghệ trí tuệ nhân tạo để ứng phó với tác động và thách thức do các sản phẩm trí tuệ nhân tạo mang lại. Sự ra đời của ChatGPT sẽ giúp đẩy nhanh quá trình chuyển đổi số, hướng tới một nền giáo dục hiện đại và linh hoạt hơn thông qua tích hợp các thiết bị, nền tảng, tài nguyên số phù hợp hơn, thúc đẩy ứng dụng công nghệ vào giảng dạy.

b. Thúc đẩy việc học tập cá nhân hóa và độc lập

Do hạn chế về sĩ số của lớp học thực tế, giảng viên không thể quan tâm đến tất cả người học và không phải tất cả người học đều có thể nhận được phản hồi kịp thời. Là một công cụ tạo văn bản đàm thoại, ChatGPT đóng vai trò như một “trợ lí ảo” để giúp người học có thêm cảm hứng học tập thông qua các cuộc trò chuyện, mở rộng phạm vi hỗ trợ học tập và tạo ra môi trường học tập linh hoạt hơn (Chen Zeng zhao và cộng sự, 2023). Người học có thể giao tiếp và học tập với Chat GPT như một “Chuyên gia tư vấn học tập cá nhân” rất thuận tiện. Do đó, phát huy tối đa khả năng học tập tự chủ của mình. Trong học tập cá nhân hóa, ChatGPT có thể hỗ trợ sinh viên ở rất nhiều khía cạnh: Thứ nhất, cung cấp kế hoạch học tập và tài liệu học tập được cá nhân hóa theo các mức độ khác nhau; Thứ hai, hỗ trợ đọc, viết để giúp sinh viên hiểu và nắm vững nội dung bài học tốt hơn; Thứ ba, tạo ra phản hồi và kết quả đánh giá dựa trên các đặc điểm khác nhau của sinh viên; Thứ tư, hiểu được tình hình học tập và những điểm nghẽn trong học tập của sinh viên dựa trên phản hồi trong quá trình học, từ đó cung cấp cho họ những gợi ý và hướng dẫn học tập chính xác hơn (Božić & Poola, 2023).

c. Nâng cao chất lượng và hiệu quả giảng dạy

Sự ra đời của ChatGPT có thể tối ưu hóa quá trình giáo dục. Đối với giảng viên, nó giúp giảm áp lực giảng dạy và nâng cao chất lượng cũng như hiệu quả công việc. Giảng viên có thể được hỗ trợ việc chuẩn bị bài học, tìm kiếm thông tin và liệt kê các điểm kiến thức. Nó đặc biệt có thể giúp giảng viên phát triển các chiến lược và phương pháp giảng dạy hợp lí và hiệu quả hơn trên lớp, đồng thời giúp họ chấm bài tập về nhà sau giờ học, tiết kiệm thời gian (Rasul và cộng sự, 2023). Đối với người quản lí, nó có thể hỗ trợ hoàn thành khối lượng lớn công việc văn bản, chẳng hạn như biên tập thông báo, quy định... cũng như

tiến hành phân tích quyết định khi đánh giá giảng viên, từ đó có thể cải thiện hiệu quả và chất lượng giảng dạy.

d. Cải thiện hệ thống đánh giá và phản hồi

Sự phát triển của ChatGPT sẽ dẫn đến sự phá vỡ hệ thống đánh giá ban đầu, có thể dần xóa bỏ phương pháp đánh giá chỉ dựa vào điểm số. Với khả năng xử lý ngôn ngữ tự nhiên và phản hồi tức thời, ChatGPT hỗ trợ giảng viên trong việc xây dựng các hình thức đánh giá linh hoạt, cá nhân hóa và mang tính tương tác cao, giúp tiết kiệm thời gian cho cả người dạy và người học. Bên cạnh đó, ChatGPT còn được sử dụng để tạo đề kiểm tra, đề xuất câu hỏi phản biện và mô phỏng tình huống học tập, từ đó mở rộng phạm vi đánh giá theo hướng phát triển kỹ năng giải quyết vấn đề (Susnjak và McIntosh, 2024). Công cụ này giúp người học nhận được phản hồi mang tính hướng dẫn một cách liên tục, thay vì chỉ nhận đánh giá tổng kết sau khi kết thúc bài học. Việc áp dụng ChatGPT vào hệ thống phản hồi còn giúp giảm bớt gánh nặng chấm bài cho giảng viên, đồng thời đảm bảo sự minh bạch trong quá trình đánh giá (OECD, 2019).

3.2.2. Nhược điểm của ChatGPT

Thứ nhất, câu trả lời cho các câu hỏi không đủ chính xác. Với bản chất là mô hình tạo sinh, ChatGPT tạo ra câu trả lời phù hợp nhất dựa trên mối quan hệ phân phối xác suất nhưng không thể đảm bảo tính xác thực và chính xác của nội dung được tạo ra (Wen và Wang, 2023).

Thứ hai, vấn đề ô nhiễm dữ liệu. Việc sử dụng rộng rãi ChatGPT đã dẫn đến việc tạo ra một lượng lớn nội dung chưa được kiểm duyệt hay xác minh. Nếu dữ liệu này không thể được xác định, nó sẽ ảnh hưởng sâu sắc đến chất lượng dữ liệu đào tạo mô hình trong tương lai (Dong và cộng sự, 2024).

Thứ ba, các vấn đề về đạo đức và an toàn. Các cuộc trò chuyện với ChatGPT có thể được các chuyên gia đào tạo AI xem xét để cải thiện hệ thống, do đó việc chia sẻ thông tin nhạy cảm có thể dẫn đến rò rỉ. Ngoài ra, sự khác biệt về văn hóa giữa các quốc gia có thể dẫn đến sự phân biệt đối xử và khác biệt về giá trị (Dwivedi và cộng sự, 2023).

Thứ tư, nguy cơ đạo văn kiến thức. ChatGPT tạo ra các văn bản mới thông qua một lượng lớn dữ liệu văn bản trên Internet, có thể dẫn đến trường hợp vi phạm bản quyền. Một số sinh viên sử dụng ChatGPT

để viết bài tập và xuất bản các bài báo học thuật, điều này gây ra một số rủi ro học thuật nhất định (Rasul và cộng sự, 2023).

Thứ năm, việc lạm dụng ChatGPT có thể làm suy giảm năng lực tư duy phản biện, sáng tạo và kỹ năng học tập độc lập, trong khi đó lại là những năng lực cốt lõi trong giáo dục hiện đại (Zhai và cộng sự, 2024).

3.3. Thách thức của ChatGPT trong ứng dụng giáo dục

Giảng viên trên toàn thế giới đều gặp phải những thách thức tương tự khi tích hợp ChatGPT vào hoạt động giảng dạy. Những lo ngại chung bao gồm sự không chắc chắn về chất lượng nội dung được ChatGPT cung cấp và các vấn đề liên quan đến ngôn ngữ (Duha, 2023). Trong khi tài liệu hiện tại phác thảo những thách thức mà giảng viên phải đối mặt khi kết hợp ChatGPT, vẫn còn một khoảng cách đáng kể trong việc hiểu các kinh nghiệm và chiến lược đối phó mà giảng viên áp dụng. Việc hiểu biết chi tiết hơn về các vấn đề theo ngữ cảnh này là điều cần thiết để đưa ra các biện pháp can thiệp và chiến lược có mục tiêu phù hợp với nhiều bối cảnh giáo dục trực tuyến khác nhau. Những thách thức cụ thể trong bối cảnh Việt Nam bao gồm ngôn ngữ, hiệu suất, độ chính xác, tương tác và bảo mật (Thu và cộng sự, 2023).

3.3.1. Gian lận và hành vi sai trái trong học tập

ChatGPT có thể hỗ trợ học sinh hoàn thành bài tập, nhưng cũng gây ra lo ngại về tính toàn vẹn. Ví dụ, học sinh để ChatGPT giúp mình gian lận, làm bài tập về nhà, viết bài luận... Vấn đề này đã xuất hiện trong giáo dục, đặc biệt là ở các trường cao đẳng và đại học và hiện tượng này đang ngày càng trở nên phổ biến. Một cuộc khảo sát tại Hoa Kỳ cho thấy, 89% sinh viên đại học được khảo sát thừa nhận sử dụng ChatGPT và giảng viên khó có thể biết liệu bài tập về nhà có được hoàn thành bằng ChatGPT hay không. Ngoài ra, nhiều giảng viên phản ánh vấn đề phổ biến là thái độ vô trách nhiệm của sinh viên: "Việc sử dụng AI một cách vô trách nhiệm đã dẫn đến các hoạt động học thuật phi đạo đức, như đạo văn trong các học phần của chúng tôi", "Cho đến nay, chúng tôi đã thấy sinh viên sử dụng nó để gian lận. Những sinh viên này chỉ sao chép và dán thông tin từ ChatGPT mà không xác minh thông tin của nó" (Westfall, 2023).

3.3.2. Bị lệ thuộc vào công nghệ

Thay vì tự nghiên cứu và phân tích, nhiều người chọn cách nhập đề bài vào ChatGPT để nhận câu trả lời sẵn, khiến khả năng tư duy, tìm tòi và tổng hợp thông tin bị mai một. Mặc dù ChatGPT cung cấp cho sinh viên sự trợ giúp cá nhân, nhưng cũng tước đi quyền được khám phá và lựa chọn độc lập của họ. Việc thiếu sự lựa chọn càng làm suy yếu tính chủ động trong việc học tập độc lập của học sinh và bỏ bê việc rèn luyện các kỹ năng cơ bản. Mặt khác, phản hồi tức thời từ các hệ thống AI có thể dẫn đến xu hướng học nông, không tư duy sâu. Việc sử dụng ChatGPT có thể khiến sinh viên phó mặc toàn bộ nội dung học tập của mình cho máy móc, khiến các sinh viên phụ thuộc quá nhiều vào máy móc, từ đó mất đi khả năng suy nghĩ độc lập, khả năng sáng tạo và trở thành nô lệ của công nghệ (Zhai và cộng sự, 2024).

3.3.3. Thiếu tính hệ thống khi tiếp thu kiến thức

Khi sử dụng ChatGPT, người học chỉ có thể nắm được kết quả cuối cùng mà không hiểu chi tiết từng bước để giải quyết vấn đề, dẫn đến việc người học không thể hiểu các khái niệm một cách đầy đủ và có hệ thống (Sahna Sreen và Majid, 2024). Việc công cụ này cung cấp câu trả lời nhanh theo từng câu hỏi cụ thể, khiến việc học thường rời rạc, thiếu liên kết và khó hình thành nền tảng vững chắc. Thay vì đi theo lộ trình logic, người học tiếp nhận thông tin như những “mảnh ghép” rời rạc, thiếu tính tổng thể. ChatGPT không có sẵn “giáo trình chuẩn” cho từng cá nhân khiến người học khó theo dõi tiến trình và đánh giá mức độ hiểu biết của mình. Ngoài ra, do hạn chế của dữ liệu sử dụng trong mô hình nên không thể đảm bảo được độ tin cậy và độ chính xác của kiến thức.

3.3.4. Tác động đến phương pháp học tập truyền thống

Trong giáo dục hiện nay, vẫn còn tình trạng coi giáo dục đồng nghĩa với kiến thức và giới hạn nó trong phạm vi kiến thức. Kiến thức được coi như toàn bộ nội dung của giáo dục. Sự xuất hiện của ChatGPT sẽ tác động đến hệ thống giáo dục với kiến thức là cốt lõi. ChatGPT đã đạt được kết quả tốt trong một số kì thi, điều này khiến mọi người tự hỏi: Liệu phương pháp học tập truyền thống có thể đào tạo nên những công dân có trình độ không? ChatGPT sẽ làm thay đổi cách thức tiếp nhận tri thức của người học, bởi phương pháp học tập truyền thống thường coi người học tiếp nhận kiến thức một cách thụ động. ChatGPT cung cấp một công cụ hỗ trợ kiến thức toàn

diện, thúc đẩy người học chuyển từ vai trò ghi nhớ truyền thống sang vai trò người chủ động tiếp nhận thông tin, người thẩm định và người tổng hợp kiến thức. Mặc dù việc dễ dàng tiếp cận với câu trả lời nhanh và gần như ngay lập tức có thể làm hạn chế sự phát triển kỹ năng tìm kiếm thông tin và tư duy phân biện sâu sắc. Tuy nhiên, nó mở ra cơ hội cho một phương pháp sư phạm kiến tạo mới, nơi người học sử dụng AI để tạo ra các kịch bản học tập cá nhân hóa, đưa ra gợi ý về lộ trình học tập riêng dựa trên mục tiêu của từng cá nhân và nhận diện được điểm mạnh, yếu của từng cá nhân qua cách họ đặt câu hỏi và phản hồi phù hợp, từ đó tối ưu hóa quá trình học tập tự định hướng.

3.5. Chiến lược ứng phó của giảng viên đối với ChatGPT

3.5.1. Đối với cơ quan quản lý nhà nước và các nhà quản lý giáo dục

a. Xây dựng và hoàn thiện hành lang pháp lý, chính sách bảo mật và quản lý công nghệ

Ở cấp độ vĩ mô, các cơ quan quản lý nhà nước về giáo dục cần nhanh chóng nghiên cứu và ban hành các văn bản chỉ đạo, khung hướng dẫn chung về việc ứng dụng trí tuệ nhân tạo và ChatGPT trong môi trường giáo dục. Chính sách này cần xác định rõ các nguyên tắc cốt lõi như sử dụng AI để phục vụ mục tiêu giáo dục, đảm bảo tính công bằng, minh bạch, bảo mật thông tin và có đạo đức. Đồng thời quy định rõ ràng về các hành vi được và không được phép, mức độ được sử dụng trong học tập, nghiên cứu và các chế tài xử lý khi có vi phạm, đặc biệt là các hành vi gian lận, đạo văn. Việc xây dựng chính sách cần có sự tham gia của tất cả các bên liên quan, bao gồm cán bộ quản lý, giáo viên, học sinh, sinh viên và cả phụ huynh để đảm bảo tính thực tiễn và đồng thuận.

Tuy ChatGPT mang lại nhiều lợi ích nhưng nó cũng tạo ra những thách thức liên quan đến bảo mật và quyền riêng tư. Một phần quan trọng của chính sách là bảo vệ dữ liệu cá nhân. Do đó, các nhà quản lý giáo dục cần xây dựng các chính sách bảo mật chặt chẽ, quy định rõ ràng về việc sử dụng công nghệ trong lớp học, đồng thời giám sát việc sử dụng ChatGPT để đảm bảo rằng, các người học không lạm dụng công cụ này.

b. Tăng cường hoạt động giám sát người sử dụng

Chiến lược giám sát và đánh giá hiệu quả việc ứng dụng ChatGPT trong môi trường giáo dục cần được thiết kế như một tiến trình quản lý liên tục, vừa

chặt chẽ vừa linh hoạt, bảo đảm công cụ được khai thác đúng mục đích, phù hợp với chuẩn mực học thuật và mang lại lợi ích tối đa cho người học. Trước hết, giám sát theo thời gian thực đóng vai trò như “hệ thống cảnh báo sớm”, cho phép phát hiện ngay những trường hợp sử dụng sai lệch, lạm dụng hoặc tiếp cận nội dung không phù hợp. Để thực hiện, nhà quản lý có thể triển khai hệ thống quản lý tập trung, ghi nhận và phân tích dữ liệu tương tác, đồng thời cài đặt các bộ lọc thông minh nhằm ngăn chặn việc tạo ra hoặc tìm kiếm thông tin vượt ngoài phạm vi cho phép. Các dữ liệu thu thập được từ khâu giám sát này chính là nguồn thông tin quan trọng để điều chỉnh chính sách và hướng dẫn sử dụng.

Ngoài việc hướng dẫn giảng viên giám sát các sản phẩm học tập của sinh viên, hoạt động đánh giá định kỳ cần được thực hiện theo những chu kỳ hợp lý, như hàng tháng hoặc mỗi học kỳ. Các tiêu chí đánh giá cần bao hàm cả yếu tố định lượng, như tỉ lệ cải thiện kết quả học tập, mức độ sử dụng ChatGPT cho mục đích học thuật và yếu tố định tính, như cảm nhận của giảng viên và sinh viên về tính hữu ích và độ tin cậy của công cụ. Một yếu tố then chốt khác trong chiến lược giám sát là xây dựng cơ chế phản hồi hai chiều, bảo đảm cả người dạy và người học có kênh trao đổi thường xuyên để chia sẻ, phản ánh các khó khăn hoặc đề xuất cải tiến. Cơ chế này có thể được tổ chức với các hình thức đa dạng như: tọa đàm trực tiếp, hội thảo chuyên đề hoặc hệ thống phản hồi trực tuyến ẩn danh, giúp thu thập được thông tin trung thực và đa chiều.

3.5.2. Đối với giảng viên

a. Chủ động đối mặt trực diện với trí tuệ nhân tạo

Sự ra đời và xuất hiện đột ngột của ChatGPT trước công chúng đã gây ra sự bất ngờ rất lớn. Người dạy có thể cảm thấy họ đang bị đe dọa về vị trí và vai trò của mình nhưng thật đáng lo ngại khi nghĩ rằng những người dạy học sẽ bị ChatGPT thay thế. Chúng ta nên có thái độ đúng đắn, đánh giá đúng vai trò và giá trị của trí tuệ nhân tạo. Mục đích cuối cùng của ứng dụng các sản phẩm trí tuệ nhân tạo như ChatGPT vào giáo dục là hỗ trợ giảng viên cải thiện chất lượng giảng dạy. Giảng viên cần duy trì thái độ học hỏi liên tục và chấp nhận những điều mới. Nhà quản lý không chỉ đóng vai trò là người đưa ra chiến lược và chính sách ứng phó, mà còn là người dẫn dắt, hỗ trợ giảng viên tích hợp công nghệ vào phương pháp giảng dạy của mình.

Yếu tố then chốt để triển khai thành công bất kỳ chiến lược nào là con người. Đội ngũ nhà giáo và cán bộ quản lý giáo dục phải là lực lượng tiên phong trong việc ứng dụng AI. Nâng cao kỹ năng chuyên môn của giảng viên là chìa khóa cho sự phát triển nghề nghiệp của họ. Việc tổ chức các chương trình đào tạo, tập huấn chuyên sâu và thường xuyên về AI và ChatGPT là nhiệm vụ cấp bách. Giảng viên cũng cần được trang bị các kỹ năng mềm như khả năng nhận diện dấu hiệu gian lận, cách thức điều chỉnh bài giảng sao cho phù hợp với nhu cầu học sinh trong môi trường công nghệ. Nhà quản lý cần đào tạo, tập huấn cho giảng viên để họ hướng dẫn người học cách sử dụng công nghệ này đúng cách, không chỉ đơn thuần là cung cấp câu trả lời mà còn giúp người học phát triển tư duy phản biện, cách đặt câu hỏi đúng đắn, cách phân tích và đánh giá thông tin từ ChatGPT.

b. Cải tiến hình thức đánh giá và kiểm tra

Việc sinh viên lạm dụng AI để gian lận là một nguy cơ hiện hữu. Để giải quyết vấn đề này, các bài kiểm tra trực tuyến được sử dụng với các biện pháp bảo mật như giám sát qua video hoặc sử dụng các phần mềm chống gian lận, giúp đảm bảo tính trung thực trong quá trình đánh giá. Các nhà quản lý giáo dục cần chỉ đạo việc chuyển đổi từ hình thức đánh giá chủ yếu dựa trên kết quả cuối cùng (đánh giá tổng kết) sang đánh giá quá trình, chuyển trọng tâm từ sản phẩm cuối cùng (thường dùng AI tạo ra) sang việc ghi lại và đánh giá toàn bộ hành trình trí tuệ của người học. Điều này làm cho quá trình học tập trở nên hữu hình và không thể giả mạo. Ngoài ra, không chỉ thông qua một bài luận duy nhất, giảng viên có thể yêu cầu sinh viên nộp kèm dàn ý, bản nháp, lịch sử chỉnh sửa và thậm chí là các câu lệnh (Prompts) đã sử dụng với AI để chứng minh quá trình tư duy và làm việc của mình. Các hình thức kiểm tra cần đa dạng hóa, tập trung vào việc đánh giá khả năng vận dụng kiến thức và kỹ năng giải quyết vấn đề thực tiễn. Các dạng đề bài mở, yêu cầu phân tích tình huống, thực hiện dự án, thuyết trình, tranh biện và kiểm tra vấn đáp trực tiếp sẽ trở nên quan trọng hơn, giúp dễ dàng đánh giá năng lực thực tế của sinh viên.

c. Khuyến khích sinh viên phát triển kỹ năng tư duy độc lập

Mục đích của giáo dục là bồi dưỡng con người có tư duy phản biện và phán đoán giá trị thay vì chỉ

đơn thuần truyền đạt kiến thức. Trong bối cảnh trí tuệ nhân tạo, người học tiếp thu kiến thức theo nhiều cách khác nhau. Đối mặt với khối lượng kiến thức khổng lồ, người học cần phải nắm vững khả năng tìm kiếm và phân biệt, nâng cao khả năng nhận dạng và nắm vững kiến thức và học cách giải quyết vấn đề bằng tư duy phản biện. Do đó, giảng viên cần chú trọng hơn đến việc bồi dưỡng tư duy độc lập cho sinh viên, kích thích năng lực sáng tạo của họ, đề cao năng lực giải quyết vấn đề, năng lực nhận dạng và xử lý thông tin của học sinh. Điều này giúp sinh viên không chỉ học cách sử dụng công nghệ mà còn rèn luyện khả năng tư duy độc lập và sáng tạo, hai yếu tố quan trọng trong việc chuẩn bị cho một tương lai đầy biến động.

4. Kết luận

Bất chấp những thách thức, ChatGPT được coi là có tính chuyển đổi, khuyến khích đổi mới và phát

triển. Sự xuất hiện của ChatGPT chỉ là phần nổi của tảng băng chìm về công nghệ trí tuệ nhân tạo, sự phát triển tiếp theo của nó vẫn sẽ tạo ra những bất ngờ đáng kể cho chúng ta. Sự tích hợp của trí tuệ nhân tạo vào giáo dục là con đường tất yếu hướng tới nền giáo dục hiện đại, quá trình chuyển đổi số trong giáo dục sẽ là điều tất yếu. Việc ứng phó với ChatGPT trong môi trường giáo dục đòi hỏi các nhà quản lý giáo dục và giảng viên phải có các chiến lược quản lý hiệu quả: Từ việc tích hợp công nghệ vào giảng dạy, đổi mới phương pháp đánh giá, đến việc xây dựng chính sách bảo mật và khuyến khích người học phát triển kỹ năng tư duy độc lập. Tất cả đều đóng vai trò quan trọng trong việc đảm bảo rằng công nghệ này mang lại những lợi ích lâu dài cho hệ thống giáo dục. Thực hiện các chiến lược này một cách hiệu quả sẽ giúp hệ thống giáo dục phát triển bền vững trong kỷ nguyên số.

Tài liệu tham khảo

- A.H Sahna Sreen & M.H.M. Majid. (2024). Leveraging ChatGPT for personalized learning: A systematic review in educational settings. *Amandemen: Journal of Learning, Teaching and Educational Studies*, 2(1), 63-78. <https://doi.org/10.61166/amd.v2i1.72>.
- Božić, V. & Poola, I. (2023). *Chat GPT and education*. Preprint, 10.
- Bộ Khoa học và Công nghệ. (2021). *Quyết định số 1678/QĐ-BKHCN, ngày 23 tháng 6 năm 2021 Về việc ban hành kế hoạch triển khai Chiến lược quốc gia về nghiên cứu, phát triển và ứng dụng trí tuệ nhân tạo đến năm 2030*.
- Chen, Zeng Zhao, Shi, Ya Wen & Wang, Meng Ke. (2023). The realistic picture of artificial intelligence driving educational transformation – An analysis of teachers' coping strategies with ChatGPT. *Journal of Guangxi Normal University*, 59(2), 75-85.
- Clarizia, F., Colace, F., Lombardi, M., Pascale, F. & Santaniello, D. (2018). Chatbot: An education support system for students. In *Cyberspace Safety and Security: 10th International Symposium, CSS 2018, Amalfi, Italy, October 29-31, Proceedings 10* (pp. 291-302). Springer International Publishing.
- Dong, Y., Jiang, X., Liu, H., Jin, Z., Gu, B., Yang, M. & Li, G. (2024). Generalization or memorization: Data contamination and trustworthy evaluation for large language models. *arXiv preprint arXiv:2402.15938*. <https://doi.org/10.48550/arXiv.2402.15938>.
- Duha, M. S. U. (2023). ChatGPT in education: An opportunity or a challenge for the future? *TechTrends*, 67(3), 402-403. <https://doi.org/10.1007/s11528-023-00844-y>.
- Dwivedi, Y. K., Kshetri, N., Hughes, L., Slade, E. L., Jeyaraj, A., Kar, A. K., Baabdullah, A. M., Koohang, A., Raghavan, V., Ahuja, M. & Albanna, H. (2023). "So what if ChatGPT wrote it?" Multidisciplinary perspectives on opportunities, challenges and implications of generative conversational AI for research, practice and policy. *International Journal of Information Management*, 71, 102642. <https://doi.org/10.1016/j.ijinfomgt.2023.102642>.
- Giannakopoulos, K., Kavadella, A., Aaqel Salim, A., Stamatopoulos, V. & Kaklamanos, E. G. (2023). Evaluation of the performance of generative AI large language models ChatGPT, Google Bard, and Microsoft Bing Chat in supporting evidence-based dentistry: Comparative mixed methods study. *Journal of Medical Internet Research*, 25, e51580. <https://doi.org/10.2196/51580>.
- Kim, Junghwan, Lee, Jinhyung, Jang, Kee Moon & Lourentzou, Ismini. (2024). Exploring the limitations in how ChatGPT introduces environmental justice issues in the United States: A case study of 3,108 counties. *Telematics and Informatics*, 86. <https://doi.org/10.1016/j.tele.2023.102085>.
- Nguyễn Phúc Quân. (2023). *ChatGPT hỗ trợ khả năng tự học và phát triển năng lực số cho thanh niên*. In *Kỷ yếu Hội thảo Khoa học "Cán bộ trẻ các đại học quốc gia, đại học vùng mở rộng lần thứ II, năm 2023"* (pp. 232-237).

- OECD. (2019). *Future of Education and Skills 2030: Conceptual Learning Framework*.
- OpenAI. (2022). *Introducing ChatGPT*. <https://openai.com/blog/chatgpt>.
- Rasul, T., Nair, S., Kalendra, D., Robin, M., de Oliveira Santini, F., Ladeira, W. J. & Heathcote, L. (2023). The role of ChatGPT in higher education: Benefits, challenges, and future research directions. *Journal of Applied Learning and Teaching*, 6(1), 41-56.
- Susnjak, T. & McIntosh, T. (2024). ChatGPT: The end of online exam integrity? *Education Sciences*, 14(6), 656. <https://doi.org/10.3390/educsci14060656>.
- Thủ tướng Chính phủ. (2020). *Quyết định số 2117/QĐ-TTg, ngày 16/12/2020 Về ban hành danh mục công nghệ ưu tiên nghiên cứu, phát triển và ứng dụng để chủ động tham gia cuộc cách mạng công nghiệp lần thứ tư*.
- Thu, C.H., Bang, H.C. & Cao, L. (2023). Integrating ChatGPT into online education system in Vietnam: Opportunities and challenges. *EdArXiv*. <https://doi.org/10.35542/osf.io/hqyut>.
- Trautman, L. J. (2024). Sam Altman, OpenAI, and the importance of corporate governance. *SSRN Electronic Journal*. <https://doi.org/10.2139/ssrn.4679613>.
- Vaswani, A., Shazeer, N., Parmar, N., Uszkoreit, J., Jones, L., Gomez, A. N., ... & Polosukhin, I. (2017). Attention is all you need. *Advances in Neural Information Processing Systems*, 30.
- Wang, Y., Zhong, W., Li, L., Mi, F., Zeng, X., Huang, W., ... & Liu, Q. (2023). Aligning large language models with human: A survey. *arXiv preprint arXiv:2307.12966*. <https://doi.org/10.48550/arXiv.2307.12966>.
- Wen, J. & Wang, W. (2023). The future of ChatGPT in academic research and publishing: A commentary for clinical and translational medicine. *Clinical and Translational Medicine*, 13(3). <https://doi.org/10.1002/ctm2.1207>.
- Westfall, C. (2023). Educators battle plagiarism as 89% of students admit to using OpenAI's ChatGPT for homework. *Forbes*. <https://www.forbes.com/sites/chriswestfall/2023/01/28/educators-battle-plagiarism-as-89-of-students-admit-to-using-open-ais-chatgpt-for-homework/?sh=12e01a42750d>.
- Zaman, B. U. (2023). *Transforming education through AI, benefits, risks, and ethical considerations*. <https://doi.org/10.36227/techrxiv.24231583.v1>.
- Zhai, C., Wibowo, S. & Li, L. D. (2024). The effects of over-reliance on AI dialogue systems on students' cognitive abilities: A systematic review. *Smart Learning Environments*, 11(1). <https://doi.org/10.1186/s40561-024-00316-7>.